

KÖZMŰVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklám-cikkek pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre —	—	—	—	—	—	—	—	8 Ker.
Félévre —	—	—	—	—	—	—	—	4 "
Negyedévre —	—	—	—	—	—	—	—	2 "

— Hirdetések díjszabás szerint. —

A háború.

Annak idején az angol-búr háború eseményei, a remélhető kimenetel a szó szoros értelmében lázasan foglalkoztatta a magyar közönséget is, amelynek pedig politikai szempontból vajmi csekély köze volt az egész dologhoz.

Mindamellett, ha két ember összerkült, egy pillanat alatt a háború dolga-ra fordította a beszélgetést s oly tüzzel s az újságok tudósításaiból merített olyan aprólékos ismeretek elárulásával folyt a társalgás, mondhatni vita, mintha a minket nagyon is közelről érdeklő európai puskaporos hordóról: a Balkánról lett volna szó.

Professzionatus és alkalmi politikusok, hivatal viselők, kereskedők és iparosok, sőt vigécek — utcán, társaságban, kávéházakban, vasúti kocsikban mind erről a háls. szinte kimeríthetetlen témáról diskuráltak.

A felnőtteknek ez a szokatlan érdeklődése átszármazott a legifjabb nemzedékre, az apró iskolás fiúkra is. Játékaik közt divatossá lett a háborúsdí. Folyt a küzdelem ideiglenes angolok és ideiglenes búrok közt.

És ebben a sajátos, nagyfokú érdeklődésben egy különös jelenséget lehetett tapasztalni.

A felnőttek szimpatiaja majdnem kivétel nélkül a búrok felé fordult. Ennek a sorsát aggódó figyelemmel kísérték. A maroknyi, hősi elszántsággal, bámulatos lelkesedéssel és szívóssággal küzdő nép sorsa mindenkinek az 1848—49-ben két-ségbeesetten küzdő magyarságot hozta emlékezetébe, mert valóban a szabadságért harcoló két nép küzdelme között sok volt a hasonlóság.

Sok volt a hasonlóság nemcsak a háború okait, hanem egyes mozzanatait s lefolyását tekintve is.

A felnőtteknek illetén való gondolkozása és érzése átragadt az ifjabb nemzedékre is úgy, hogy háborúsdí alkalmával nem igen akadt angol vállalkozó, minden gyermek búr hős óhajtott lenni.

Csak nagy lemondás árán, a játék kedvéért akadtak angolok is. És csodálatos. A játék-háborúban rendszeren az angolok huzták a rövidebbet.

Játék volt az igaz, de úgy gondoljuk, hogy ennek is mélyebben fekvő lélektani oka volt.

A kis, ideiglenes angolok nem játszottak tüzzel és erővel — mert nem lelkesedtek szerepükért.

Ime az erkölcsi alapon nyugvó vonzódás eredménye még a gyermekek játékában is.

A búrokat aztán levertek. Sajnálkozott egész Európa a szerencsétlen hősi nemzetet, de nem segített rajtuk senki sem.

Nem régebben aztán ismét nagyobb szabású háborus küzdelem kezdődött, megint csak egy európai és egy ekzotikus nép között. Ez iránt a háború iránt korántsem volt olyan általános, olyan közvetlen, olyan meleg az érdeklődés a magyar közönségben, mint ama másiknál.

Miért?

Ennek az okaira akarunk rámutatni, amely nincsen minden tanulság nélkül. A búr háborúra vonatkozólag már rámutattunk arra, hogy a magyarság történeti emlékei között sok analogikus vonást talált a maga és búr nép küzdelmei között. Ehhez járult az az erkölcsi alapon nyugvó rokonszenv, amely nemsak hogy az igazáért küzdő, de gyengébbnek látszó félt szokta kísérni.

TÁRCA.

Pia testvér tragédiája.

Oh ti angyalai a mennyei emberszeretetnek, hányszor esodáltalak zajtalan, áldásos működésekben! Kivált abban a szomorú nagy házban, honnan a szerencsétlenek szárai zárt ajtók mögül sovárogyva tekintenek a rácsos ablakon át az előttük elterülő síkságra, az azt határoló hófedett hegláncokra s szívszorogva lélek a tovarobogó vonatokat. De számukra nem nyílnak meg a zárt ajtók, a síkság delibab rejűk nézve, a vonat nem veszi fel őket, mert a szabadság végzetes volna reájuk és a társadalmára nézve. Minden nap számukra egy törtémeny, mignem eljőn az utolsó, mely e földön megváltás.

Olykor-olykor felzendül a rácsos ablakon át egy-egy szomorú dal. Messze elhangzik, oly szívóható. Mintha a szegény beteg összes vágyait, reményeit, fájdalmát e vibráló hangokban összpontosítaná. A szellő felkapja a hangokat, de a visszhang oly szomorú, mintha mondaná: sola, soha.

Máskor pokoli zaj, kiabálás, üvöltés, ingerült

hangok hallatszanak fel, vérfagyasztó kacaj, állati hangok, furiák diühögése. Egy szelid hang vegyül e disz-harmonia s lecsendesül a zaj, sűrő zokogásban enyészik el.

Zajtalanul jár kel a szürke nővér a szomorú nagy házban. Olvasójának szemei összeveszdernek, libeg-lobog kikeményített fejdúsze. Mikor nem imádkozik, dolgozik. Mert dolog van elég. Mindenik beteg számára van mosolya, türelme. Panasza van elég, kívánság még több. Itt vigasztalnia kell, ott esztítania; itt a viruló szépségű fiatal nő könnyeit szárítja, ott a beteg öreg máminak hozza rendbe ruháját. Még a „siny-lők“ is felismerik, mosolygva nyújtják feleje kezüket s bambán érthetetlen szavakat mormognak feleje.

Alig jelentkezik a hajnal pirja az égbolton, már fenn vannak a testvérek. Felhangzik a kápolnában reggeli zsolozsmájuk, mindennap az Úr sz. testével táplálkoznak, mert nagy szükségük van az Erő forrására, hogy a földi nyomor és halál e birodalmában ne esüggedjenek. Aztán ki-ki meg munkájára: a könyhába, a külömböző osztályokba, a ruhátárba, mosóházba. A szeretet és türelem munkái elfoglalják egész idejüket. Végtelen türelem és szeretet, mely szitkokra is szeretettel válaszol, imádsággal a

szívben: „boesáss meg nekik, mert nem tudjak mit cselekszenek“.

Pia testvér már évek óta a „siny-lők“ közé volt beosztva. Fiatal, piros arcú testvér volt, midőn az intézetbe került. Lassankint eltűntek a rózsák arcáról, mert a légkör, melyben mozgott nem kedvez az életének. A magukkal teljesen tehetetlen betegek, kikenél az egyik élet-szerv a másik után mondja fel a szolgálatot, kiálhatatlan légkört terjesztenek, mely ellen mi sem használ, megtámadja az életet. És Pia nem riadt vissza mindettől, angyali türelemmel és szeretettel ápolta továbbra is betegeit. Gyorsan váltakoznak ezek, de mindig van elég; ha az egyikén könyörült az irgalom Istene s magához vette, már ott volt a másik helyette.

De Pia végre elkezdett köhögni. Olyan száraz köhögés volt az, mely vesztjelző, mint a sütet felhő. Bár nővértársai s az orvosok figyelmeztették, Pia fel nem vette a vesztes jelet, hanem ápolta továbbra is betegeit. „Isten kezében van életünk“ mondta „legyen meg az ő sz. akaratja!“ Nyugodt, csendes arca a belső békének kinyomatát hordta magán, átszellemlült, ha imádkozott, csendes derűjét nem zavarta meg az önmagáért való aggodalom. Mégis Pia élete egy tragédiához közeledett, mely váratlanul jött,

A legújabb, a japán-orosz háború iránt való érdeklődésnek ilyen természetű mozanatai hiányoztak.

Nem is foglalkoztatta tehát nagyobb arányokban a magyar közönséget.

Amennyiben pedig foglalkoztatta, a rokonszenv ismételen nem a hatalmasnak mondott orosz nép iránt fordult, hanem az iránt az ekzotikus nép iránt, amelyről pedig elegendő vajmi keveset tudott.

A megkezdődött küzdelemben egyszerre rettenetes szerencsétlenség történt.

A port-arturi katasztrófa. Most mindenfelé erről beszélnek, a magyar közönség is. A katasztrófa méreteiben is iszonyú és borzasztó. Nehány pillanat alatt semmivé lett az oroszok tengeri hajóhadának büszkesége vezérkarával, majdnem ezer emberével és vezérével együtt, akibe minden reményt helyeztek. Humanus szempontból véve, ez az iszonyatosság meg kell hogy hasson mindenkit és mégis azt találjuk, hogy a magyar közönség szinte meglepődéssel hallja ezt a gyászos hírt, ezt a keleti tragédiát.

Miért?

Ismét csak a nép lélektanára hivatkozunk. A nép, lélekben mindig az igazság pártján és a hatalmi erőszaktól megtámadott gyöngébbek részén áll. Így tesz meseiben, így tesz valóságban is. Aztán történelmi emlékei is vezeték e kérdésnél a magyar népet. Avagy oly rövid idő alatt elfelejtette-e a magyar nép, hogy ama nagy időkben a fehér cárságitelt letiporni az életéért, szabadságáért élet-halálharcot küzdő magyar nemzetet? Ez a keserű em-

lék nem szállt el ennek a nemzetnek szívéből, csoda-e, ha azt a borzasztó katasztrófát nem humánus, hanem politikai szível ítéli meg.

A hatalmasok pedig, akik legtöbbször gögősségből, kielégülhetetlen kapzsiságból hozzák hadakozásba egymással az egymás mellett különböző népeket: megtanulhatnák, hogy a háború az az ultima ratio, amelyhez éppen mai humanus és civilizált világunkban csakis akkor szabad folyamodni, ha magának a nemzetnek teljes létevére van fenyegetve.

A hatalmi kiterjeszkedés után való vágy, a kapzsiság nem ok arra, hanem ellenkezőleg büntetést és bűnhődést érdemel.

A fehér cár a béke apostolának hirdette magát; most elmélkedhetik rajta, helyes volt-e a fent említett okokból egy fejlődésnek indult és a modern civilizációt most felszívó nemzetet békés munkálkodása mezejéről kiszorítani azért, hogy a saját politikusi telhetetlen kívánságainak ezen a messze földön is táplálékot szerezzen. (a)

Az ipartörvényről.

Irta: **Ballo Lázár** törvén. bír.
(Vége.)

Ezekben voltam bátor az írott ipartörvényt röviden ismerteti. Ennél azonban sokkal fontosabbnak tartom annak az ipartörvénynek ismertetését, a mely ugyan sokba szedve nincs, de a melyet minden iparosnak, a ki igényt tart arra, hogy egész embernek tartsák, s a ki a társadalomnak hasznos tagja, a hazának jó polgára kíván lenni, — ismernie és követnie kell.

Az iparos ugyanis, mint fennebb is említettem, az emberi társadalom közepette azzal ezer meg ezer szállal összekötve él, mert hiszen azért dolgozik, hogy munkájával magát és hozzatartozóit fenntarthassa, ezt pedig csak úgy érheti el, ha készítményeit a többi emberek megveszi, ha azokat értékesítheti. Szóval neki folytonos összeköttetésben kell állania a társadalom egyes rétegeivel, egyes tagjaival, s ezen felül mint a társadalom egy tagja, mint egyháznak híve, mint hazájának polgára ezen megjelenéseiben is be kell töltenie a reá váró feladatokat, a mit csak úgy tehet meg, ha jogait és kötelességeit ismeri, jogaival úgy él, hogy ne sértsen, kötelességeit pedig úgy teljesíti, a mint legjobb meggyőződése és tehetsége szerint lehet és kell.

Vizsgáljuk csak egy kissé részletesen az iparost mint egyént, mint egyháznak hívét, mint hazájának fiát, mint családjának fenntartóját s végül, mint a társadalom egy tagját.

Az iparos mindenek előtt mint egyén, mint ember áll előttünk.

Ezen megjelenésében egy jó iparosnak igazi embernek kell lennie, azaz nem szabad oly szembevetőn fogatkozásokkal bírnia, a melyek őt a közbeesüléstől s embertársai szeretetétől megfoszthatják. A szó legnemesebb értelmében vett jellemes embernek kell lennie, cselekedeteiben és másokkal való érintkezésében a becsületesség, igazmondás és jó szándék kell, hogy vezessék őt, mert jaj annak az iparosnak, kinek becsülete, megbízhatósága elveszett, az már kilökte maga alól megélhetésének erkölcsi alapját s függetlenségének feltételeit. A jellem az ember szellemi életének erkölcsi gerince, s a mint a test gerinc nélkül összeesnek, úgy a lélek is jellem-szilárdítás nélkül egy ködgomoly, melyet a legkisebb szellő szétoszlat, szétkerget. Csak szilárd jellem mellett lehet mások megbecsülését nemcsak kiérdemelni, hanem meg is tartani. A jellemtelen ember, legyen az iparos vagy kereskedő, koldus vagy király, szegény

mint a derült égből lecsapó villám és önfeláldozó életét, annak virágjában letérte.

Pia testvérenek végtelen sok dolga volt. Hol egyik, hol másik beteg hívta; ennek viz kellett, az meg ehhez volt; ez sirt, a másik röhögött, a harmadik verdeste ágyának vasfüggöny korlátait. „Jezusom” ez a dühöngő nő összetöri vasfüggönyeit, ezt le kell esendesítenie, mellette bambán vigyorog a romániai oláh nő, ki már a végfeloszlás stádiumában van. Ide-oda kellett futnia Pia testvérenek. Az est is beáll, el kell hozni a gyogytárból az orvos által előkészített kloralt. Fut, jól tudja, hol áll az orvos; rohan vissza s a betegeknek kiosztja kanálankint. Legutoljára kap a romániai asszony. Nagyokat esemeseg ez nyelvével, még kér, de a nővér többet nem ad, hanem betakarja s elrendezi a betegvankosát.

A betegek lassanként lecsillapodnak, az éj is beáll. Pia testvér előveszi olvasóját s az éji lámpa felhomályos derűje mellett pergeti az olvasó szemeket. Ajkai esendes imára nyílnak, társalog a jó Istennel szívből, áhitattal. Koronkint felszívul egyik-másik beteg s jajgatás zavarja meg a esendét. Pia nővér feláll, megigazgatja a vankost, ágytakarókat s folytatja forró imáját. Telnek az órák, közelg a felváltás ideje s Pia álomra hajtja le fejét. Egy szigorú kötelességteljes munkában eltöltött napnak vége, az érdemek koszorúja egy virággal szaporodott.

Reggelen futkosás, zavar az osztályon. Az igazgató és orvosok sietve járnak s kelnek: mi történhetett? A betegek közül három nem akar felébredni. Kettőt sikerült végre életre hozni, de a harmadik, a romániai asszony, örökre elaludt.

„Pia testvér nem rázta fel kellően a kloral oldatot” szólott az igazgató „a romániai asszony a leülledett maradványból kapott”.

Piát halálos sápadtság fogta el. Ő, ki életét a betegek szolgálatának szentelte, itt ezen a helyen, melyhez képest az ölbombányák rabsága gyönyörűség; kit minden gondolatában a kötelességérzet vezérelt, szívének minden dobbanása Istené és az emberszereteté, ő követte volna el ezt a hibát, ő lett volna oka annak, hogy a felhasználásnak indult beteg nő egy pár órával hamarabb szabadult meg földi kínaitól!

Pia szívében ezer meg ezer gondolat viharzik, önvád, fájdalom, kétségbeesés. Mert az ügy a világi hatóság elé kerül, látja magát a vádlottak padján; hallja a szerzet és az egyház ellenségeinek kárörvendő gúnykacáját: „apáca a vádlottak padján”, „gondatlanság miatt elkövetett gyilkosság! Oh ez rettenetes!”

Vigasztalják. Nem lesz semmi baj. A boncolás azt sem tudta felderíteni, hogy a kloral következtében aludt el örökre a beteg, avagy úgy is beállott ránézve a szabadító halál. Csak formaiság az egész a törvény előtt.

El nem ítélik. Pia nővér azonban nem vigasztalódik. Istenével rendbe hozza ügyét, de a száraz köhögés mind erőteljesebb lesz. Már kemény láz is soraszottja. Pia nővérnek ágyban kell fektünie, nagy beteg.

Azalatt a tél is beköszöntött. Vestag hórétteg fed mindent, jégesapok meredeznek a csatornákról; a szegény füstös verebek oly hágyadtan csipegnék a zuzmarás fák. Bann a beteg szobában hófehér ágyán fekszik Pia testvér.

Area kipírulva, teste a láztól ég, a fuldokló köhögés oly gyötrelmes. Nővértársai lovva könnnyel törölnek le szemekről, a jó főnökön testvéri szeretetteljes szavakkal vigasztalja.

Pia azonban nem remélt. Szemeit mirduntalan a falon fekvő nagy feszületre szegzi, honnan a szenvedő Megváltó oly fájdalmasan néz rá le. Isteni jegyeséhez vágyik Pia. Csak akkor boldog, ha magához veheti az Ur sz. testét. A tél is elérkezett, midőn a szél sivítva száguldot a teregsen s garmadába gyújtotta a havat, majd megolvasztá; tenger lép nyomába s márt feltűnik a hóvirág is, a tél uralmának vége.

Pia pecsétet irást kapott, hogy ekkor es ekkor a tárgyaláson megjelenjen. Szomorúan mosolygott; érezte, hogy nemsokára tárgyalás lesz, de nem a földi bírak ítélőszéke előtt.

S ez a nap is elérkezett. Napsugaras napp volt; künn meleg, verebek vigan csipretek az al-lakalatti fák. minden lény örült, új élet, a tavasz szellője érintette. Pia feküdt ágyában, meg egyszer kitekintett a napfényes tájakra, búsu pillantást sűrő testvéreire s vágyó pillantást a feszületre s mosolygott: mennyei nyugalomná alig láthatóan egyet sóhajtott s ártatlan lelke visszazsallt teremtőjéhez.

A földi bírak helyett a mennyei bíró állította itélőszéke elé, kinek itélete bizonyára nagyban különbözik a földi bírak itéletétől. A temetőben pedig egy kis fakeresztet ez áll: Pia testvér meghalt élte 28. évében.

Nyugodjék békében!

Prokupek Sámuel.

vagy gazdag, csak nyúga a társadalomnak, az egy viaszbábú, melyet mindenki olyan alakúvá gyúrhat, a milyenne akar, arra a célra használja fel, a mire akarja, az egy Janus-arc, a mely jobbról más alakot mutat, mint balról. A jellem nélküli ember nem ember, hanem egy gerinctelen puhány, a mely nem képes arra, hogy emberi méltóságához illően egyenesen álljon és járjon, hanem oda görbül, oda hajlik, a honnan alamizsnát reményl és kap, a honnan a nagyobbak mosolya vagy kézszorítása int felé.

Az iparosnak, mint egyénnek továbbá szorgalmasnak és józan életűnek kell lenni, mert csak így teremtheti meg magának azokat az életfeltételeket, a melyek lehetővé teszik úgy az ő megélhetését, mint övéinek és hozzátartozóinak gondozását és fentartását. Továbbá az iparosnak, mint egyénnek lovagiasnak is kell lennie, tisztelnie és védenie kell a gyöngéket, s róluk valótlanságot még akkor sem szabad mondania, ha a saját bőrét kellene megmenntenie. A férfi — legyen az katonatiszt, vagy polgár, pap vagy hivatalnok, művelt vagy kevésbé intelligens, ha a nőt nem becsüli, azt szükség esetén meg nem védi, róla valótlán állít vagy pláne bántalmazza, nemcsak lovagiatlan, hanem egyenesen gyáva és megvetésre méltó. Korunkban a gavallérok úgy bannak a nővel, mint a piaci légy a mézeskaláccsal, körül rajongják, de nem azért, mintha tisztelnék hanem azért, hogy róla a mézet leszedjék, vagy mint a pillangó a virággal, körül röpdösik, s a komoly pillanatban magára hagyják.

Legyen minden iparos e tekintetben is férfiú, s mutassa ki minden tetteiben, hogy a lovagias magyar nemzetnek tagja, s apái fényes tulajdonságainak örököse.

Az iparosnak, mint egyháza hívének vallásosnak, igazi értelemben vett erkölcsösnek kell lennie. A vallástalan ember olyan, mint a rothadt hulla, megfertőzti a kört, a melyben él, s mindenki kerül, mint a belpoklost. De ettől eltekintve is, a vallás valóságos jótétemény az embernek, vele született, s erejének kiegészítő részét képezi. Ha az Isten a vallásosságot nem oltotta volna az emberi szívbe, az emberek milliói kétségbeesésben pusztulnának el. Az élet ugyanis a kellemes és kellemetlen epizódok folytonos láncolatából áll, úgy azonban, hogy csak minden tizedik láncszem kellemes, s ha az ember szívét az Isten szeretete, a jövő élet reménye nem támogatná, nem erősítené, igen gyakran elesüggene, s a csüggedt ember felig holt ember. Ezért ápolnia kell az iparosnak a vallást, követnie kell az Isten törvényeit, mert a vallás az a léleknek, a mi a friss levegő a testnek, élleti, fenntartja, és megerősíti.

Mint hazafinak önzetlennek, erős és bátor lelkűnek kell lenni. A hol a haza tetteket kíván, egy igazi iparosnak ott kell lennie, mert az iparos osztály egyik legerősebb oszlopa a haza szent oltárának, s minden hazafiatlan iparos ezt az oszlopot gyöngíti. Polgári jogait önzetlenül, tiszta meggyőződése szerint kell gyakorolnia, ne lesse az előnyt, a hasznót, melyet szavazataért kaphatna, hanem a haza javát, mint egyedül jogos és erkölcsös rugóját szavazatának. Minden fillér, melyet egy honpolgár szavazataért elfogad, egy Judás-pénz, mely a büntetésért Égbe kiált. Ez az a szomorú jelenség, mely miatt minden nemesen gondolkodó ember lelkét elfogja a keserűség. látva azt az aljas haszonlesést, mely az emberek lelkét mint egy undok posványt mind jobban és jobban elönti, s mely mint a békanyúl az állóvíz tükrét, úgy fonja be nyúlós, ragadós rostjaival az em-

berek gondolkozását, s annál elszomorítottabb ez a jelenség, mert különösen a haza műveltebb gyermekei lettek megméltelyezve ezen a hazáruhlással határos lelki betegséggel, s a kevésbé művelt elemek — kiknek rendszeren az anyagi függetlenségük sínes meg a kellő mértékben, — rohamos léptekkel igyekeznek amazokat követni.

Egy isteni Mester kellene, a ki korbáccsal kezében kergetné ki ezeket a kufárokat a haza szent templomából, hogy ne tegyék a magyarok hazáját a haszonlesés, az utilitárizmus színlelvévé. Ezért nem lehet eléggé óvni és inteni a még érintetlen és tiszta lelkű fiatal nemzedéket, hogy forduljon el apái bűnétől és áldozzon haszonlesés nélkül, igazi meggyőződése szerint majd a haza oltárán. Ti iparos tagjai a társadalomnak, tanítsátok gyermekeiteket szeretni a hazát. Apoljátok fiaitokban a magyar érzést, a megalkuvást nem ismerő férfias akaratot, leányaitokban a szüzius honszerelmet, mert jöhet idő, mikor minden férfi-karra szükség lesz, mikor minden női szívnek meg kell dobbannia a hazáért, s akkor bátran nézünk elébe bárholonnan fenyegető zivatarnak.

Mint e hazának hű fia, minden iparos köteles ápolni e haza nyelvét, a magyar nyelvet. Hiszen egy családnak vagyunk gyermekei, testvérek vagyunk mindnyájan, a kik e haza édes földjén élünk, közös édes anya nyújtja ki mindnyájunk felé szerető karját, az ő jóságát mindnyájunk egyformán élvezzük, s ha egyiknek jobb dolga is van, mint a másiknak, van-e két édes testvér is, a kik mindenkiben egyformák volnának? s ok-e ez arra, hogy megvessük az anyát, hogy neki ellenségei legyünk, hogy nyelvét elfelejtjük, sőt azt meg se tanuljuk? Csak tisztán a gavalléria sem engedheti, hogy potyázzunk e hazában, élvezzük a fizetést, az előnyt, melyet édes hazánk nyújt, s ezt azzal háláljuk meg, hogy örvendünk azon, a mi az anyának fáj, lelkesedünk, ha őt veszély fenyegeti, s búsulunk, ha a magyar hazának jól van dolga! Ugyebár tisztelt közönség ez nem fér össze sem a külön becsülettel, sem a dedelgetett állással? Lehet azért mindenki jó tagja saját nemzetiségének, de legyen jó fia mindenkinek felett a magyar hazának, mert ezt kívánja a hála, a becsület, a tisztesség és a gavalléria.

Mint családfőre, az iparosra igen nehéz, de igen szép feladat hárul. Sokszor nehéz munkával, véres véréjéssel kell megkeresnie az iparosnak a maga és családja számára a mindennapi kenyeret, de viszont megkönnyül a munka, edessé válik a teher, ha fáradt fejét egy szerető hitves ölébe hajthatja, ki szeretettel törli meg izzadt homlokát, odaadással esőkolja le onnan a nehéz gondolatokat.

Elfelejtji fáradságát, ha munkából hazamenve kis fia, kis leánya vígan szaladnak elébe s puha kis kezeikkel megsimogatják a gondos édes apa munkától érdes tenyerét. Azonban mindezt csak józan, takarékos életmód mellett, a házastársak kölcsönös megértése, becsülése és szeretete mellett lehet elérni. Mily szánandó ezzel szemben a könnyelmű, a tekozó iparos helyzete. Dolgozni annak is kell, mert ha nem, éhen hal, keresményét nem viszi haza, hanem önző vágyai kielégítésére fordítja, pillanatnyi élvezetre kiszórja, s haza menvén otthon látja a nélkülözéstől, az éhségtől elcsigázott feleséget, a fejlődés feltételeit — a jó táplálkozást és tisztaságot — nélkülöző elsatnyult gyermekeket, hallja annak panaszát, ezek keserves sirását, s a helyett, hogy fáradt munkája után pihenhetne, menekül hazulról, s mind jobban és jobban belesilyed a nyomorba, utóljára elhagyja egészségét is, s magával sirba ránt egy szerencsétlen családot.

Ez az ellentét fényesen igazolja, hogy mennyivel jobb takarékosnak, józan életűnek, jó házastársnak a szerető apának lenni.

Mint társadalmi ember szintén csak úgy lehet hasznos tagja a társadalomnak, ha megtudja becsülni saját állását, ha nem szégyenli foglalkozását, ha mindenkinek megadja, a mi megilleti, ha jogtalan meg nem engedett hasznok után nem szalad, de viszont a magát megbecsüli.

Korunk mozgató tényezője a munka, tisztelt közönség! Ma már dolgozni nem szégyen! sőt tisztesség! Az egyes nemzetek óriási versenyét fejtenek ki a munka terén, s a mint látjuk az a nemzet erősebb, nagyobb és hatalmasabb, a mely a másikat munkában legyőzi. A magyar nemzet fájdalom elmaradt ezen a téren, de nem vádolhat a lelkiismeret, mert a lepergett 1000 év története igazol minket e tekintetben. Hanem azért ez nem ment fel minket azon kötelezettség alól, hogy dolgozzunk, sőt arra serkent, hogy fokozott erővel fogjon a munkához e nemzet minden igaz fia, hogy igyekezzünk utóérni az előrehaladottabb nemzeteket s édes hazánk dicsőségét a régi színvonalára ismét felemljük.

Fel tehát munkára iparosok, a munka nem szégyen! Mert egyik nagy költőnk szerint: „Bármily pályá dicső, ha belőle hazánkra derül fény.”

(Felolvasva szerző a Gyulafehérvári katolikus Leányegyletnek f. évi március 13-án rendezett 4-ik népszerű előadásán.)

Szekely cselédek lelkigondozása.

Oly kérdéstről akarok szólni, melynek tárgyalása égetően szükséges, mert úgy gondolom, ez a szekely kérdésnek egyik fontos kiegészítő része.

A szekely cselédeleányokról van itt szó, kik távol a szülői háztól — idegenek között — kénytelenek napi kenyerüket megszerezni.

Fölszenteléseim óta mindig oly helyeken működtem, hol szekely leányok végeztek a cseléd teendőit, így meglehetősen ismerem helyzetüket. Ép ezért a sajnálat érzése annyira felébredt bennem, hogy e kérdés tárgyalását égetően szükségesnek vélem és tartom, miért is kérem kollégáimat vegyék fontolóra e kérdést, szóljanak hozzá, különösen a korona gyűlések, mert ez így tovább nem maradhat, vagy ha igen, hát a mi kárunkra és a szekelység kárára lesz a nemtörődömség.

Lelkipásztori fötörékvésem volt mindig és ez ma is, a cselédeket lelkiileg úgy gondolni, mint többi híveimet. — Ebből kifolyólag behoztam a vasárnap délutáni katekizáciást, melyet vécsernye előtt az iskolában a cselédek részére tartottam, azután későbbi időre tettem a vécsernyét, mely után prédikáltam. Ezzel azt akartam elérni, hogy az ideszakadt szekely testvéreinknek ép oly jó atyja legyenek, mint otthon levő lelkijátja. — Elhatározásomat tett követte. Hat hónapon át folyton hirdetem templomban, napilapban, társaskörben stb.-ben, hogy hat cseléd tartók küldjék te szolgáloítókat vasárnaponként hitoktatásra, templomba.

Jöttek is, de hányan? Elmondom, hogy hányan? Korondi leány 2, atyhai 3, farkaslaki 1, esikiesői 1. Szóval 7 szekely leány jött tanításra, a 150 pedig hódolt a vasárnapi táncnak, ledér életnek, koresmai mulatozásnak, melynek kifolyása a kórházi osztály azon részének túltömése, melyet itt megnevezni nem akarok, és az évvégi Matric. bapt.-ban egy rubrika megtöltése, mely az illeg. nevet érdemelte ki.

Nem is csodálkozom ezen, mert templomba nem jár, jó szót — intő példákat nem hall, gyó-

nőszékhez nem közeledik, így hát nincs mitől tartania. Éli világát úgy, mintha talán patentet bírna azért, mert „székely leány.” Nem egyszer megszólitottam a eszedtartó gazdát: „hogya hát miért nem küldi a leányt katekezésre templomba?” Elmondta: „Uram mindig küldöm, de annak hüba, erkölcselenebb életet folytató eszedem nem volt, mint a mostani” s ehhez hasonló kijelentéseket nap-nap után hallok. Sőt magam is tapasztaltam, miért is oláh eselédet vagyok kénytelen tartani, mivel magán lakásom nagyon sokszor megsértett az éjjeli látogatásoktól, melyekről az éjjeli őr figyelmeztetett.

Hát ez így nem maradhat továbbra, mert szégyen látni és hallani, a minek székely eselédleányaink városhelyeken ki vannak téve. Nem mondok evvel, hogy az összes, hanem azt, hogy nagyon kicsike azok száma, kik vallási kötelemnek úgy tennének eleget, mint azt odahaza teszi; pedig hát mondom, én mindent megtettem az évek hosszú során át, de 7-nél, leg-több 10-nél többet össze nem hoztam, a husvéti időben pedig a jelzeteknél többet nem gyón-tattam, de egy évben kereszteltem egy még meg-annyi „ill. proles”-t, és a kórházban találkoztam egy esomé „virago deflorata”-vai, kik mult-jukat siratták.

Ezen lehetne-e segíteni? Oh igen, csak hogy legyen akarat, jóindulat és összetartás, a miben kételkedni nem is szabad, mert hiszen, a kik ebben segíteni tudnak, azok kollegáink, kiknek ep úgy áll érdekükben hveik lelki tisztasága, mint nekem és másnak.

Azért én egy tervezetet vagyok bátor elő-terjesztani, melyet a koronák figyelmébe aján-lók:

1. Szószékéről kihirdetendőnek tartom, hadd tudják meg a hveik, hogy ha esetleg eselédle-ány szolgálni megy, elutazása előtt a helyi plebá-nosnál jelentkeznek.

2. Jelentkezés alkalmával a helyi. plebá-nos egy cédulát ad, melyen ki van tüntelve a plebána neve, a leány neve és éve, az adno-tatio rovatban esetleg megjegyzés, a mi a le-endő lelkipásztornak mérvadó.

3. A cédulát átadva meghagyja az illetékes lelkipásztor a szolgálatba menőnek, hogy ha helyet kapott, jelentkezzen az odaváló lelkipásztornál.

4. Az új lelkipásztor pedig bevezeti a le-ányt saját nyilvántartói könyvébe. Megmondja, hogy vasárnaponként hová kell jönni, mit kell tenni? Inti, hogy pontosan járjon, mert a hoz-zott cédulát év végen beküldi a plebánosához, ki azután roszt viselet stb. esetében a szószék-ről ki fogja hirdetni.

5. Ez utóbbit minden év végével meg is teheti mindkét lelkipásztor, mert a cédulát visz-sza küldve, oda jegyezheti, milyen viseletű, tem-plomba járt, gyónt? elesett-e? stb.

Evvel mit érünk el? Azt, hogy a leány tudja, hogy felügyelet alatt áll, mert az új lelk-i-pásztor tudja, merre lakik, hol van? Találkozik vele vasárnapokon, inti, óvja, tanítja a jóra.

Az otthonlevők pedig tüjekozást szereznek leányukról, esetleg megszegényítés esetén a töb-binek intó példa.

Ha ezt nyelbe ütjük, nem lesz törvénytelen születés, nem dorbézolás, éjjeli látogatás, kór-házi ápolási díj stb. — hanem lesz becsület.

jf.

Közöltük e cikket azért a sok jó akaratért, mely benne megnyilvánul s mert reméljük, hogy ebben az iga-zán fontos ügyben szélesebb körben is eszmélkedésre ad alkalmat. Az ajánlott orvosszereket azonban nem igen tartjuk ilyen formában célravezetőnek.

H I R E K.

A közönséghez.

Egy könyvet írtam Erzsikémről,
Minden dalocska róla szól;
Kérem vegyék meg! Ilyen olvasón
Nem énekeltek még sehol!

Trillákkal ninesenek cifrazva
E nőták, mint másnál szokás;
A szeretet sugalta őket,
S nem a művészi alkotás.

A szeretet! Ó, ki ne tudná
Mit tesz: szeretni egy parányt,
Ki gazdagnak, s fakó szegénynek
Vigasztalója egyaránt!

Az én szívem a bőleső mellett
A legszebb éltet éli át:
Egy liliummal megelégszem,
Nem óhajtok kaméliát.

Egy lilium az én kis lányom,
Fehér és tiszta, mint a hó:
Ki Erzsit látta, tudja azt is,
Hogy a mit írtam, — mind való!

A kis dalocskák arról szólnak,
Hogy „Erzsikém megérkezett!”
Minden sorából kiusgázzik
A véghetetlen szeretet.

Kérem vegyék meg ezt a könyvet!
Minden dalocska róla szól!
Ily forró szívvel, — ilyen olvasón, —
Nem énekeltek még sehol!

Révai Károly.

— **Személyi hírek.** Püspök urunk április 16-án Kolozsvárról, a hová a mult hét elején az igazgató-tanács ülésére utazott — haza érkezett. Majláth György gróf városunkból Zavarra utazott.

— **Személyzeti.** Hejja Kálmán az Egyház-megyei központi pénztár penztárosa szentszéki tanácsossá neveztetett ki. Gratulálunk!

— **Kinevezés.** A gyfehérvári főgimnázium-hoz a felső hatóság rövid idő alatt már a má-sodik rendes tanárt nevezte ki. Ezuttal az inté-zet általánosan kedvelt, szimpatikus és kiválóan képzett rajztanárát Reithoffer Jenőt ren-dszerítette az Igazgató Tanács. Sok szerencsét, kitarító munkakedvet s működésére Isten áldását öszinte szívvel kívánjuk.

— **Az egyházmegyei tanítóság köréből.** Pal-ovics József gyergyótekerőpataki tanító és se-gédkantör állásában véglegesítést nyert.

— **Az alsófehérmegyei történelmi,** régé-zeti és természettudományi egylet ma április hó 17-én délelőtt 11 órakor Gyulafehérvárt, a városház tanácstermében választmányi ülést tar-tott, melyen az életre való egyesületnek sok dolgát alaposan megvitatták.

— **A gyulafehérvári Kath. Kör**
— benső örömmel adjuk tudtára minden-kinek — legyőzve minden eleje torlódo akadályt, végre-valahára megnyitott. Ele-gáns, otthonias berendezésével, teljes fel-szereléssel naponként rendelkezésre áll tagjainak. A hét folyamán a tagok rend-kívül nagy számmal látogatták helyiségeit. És valósággal mindenki gyermekies elra-gadtatással, teljes meglepődéssel beszél az ott tapasztaltakról. Meleg, barátságos hangulat, testvéries vonalzó fogad minden egyes tagot, kik aztán hol az újságokkal bőven ellátott olvasó asztalhoz telepednek, hol sakkoznak, hol a szolidabb kártyajá-tékokat üzik kedélyes kibecék ellenőrzése

mellett — na meg aztán a billiárdasztal-nak (amely szakértők véleménye szerint a lehető legpompásabb) sem igen hagy-nak pihenést. Szóval pezsgő élet folyik ott, különösen d. u. öt órától nyoleig.

A májusra tervezett ünneji megnyitás, tekintettel arra, hogy ez az idő éppen nem kaszinószezon, az őszre halaszldott ugyan, de a tagok rendkívüli érdeklődése mégis megadta a megnyitásnak ünnepi színezetet.

Örömmel kell azt is jelezniünk, hogy a ta-gok száma már eddig a kétszázat megkö-zelíti s hogy ezek között igen sokan van-nak vidékiek is, akik igen helyesen úgy számitanak, hogy bejövételük alkalmá-val a körben mindig szíves testvérekre találhatnak, akik között nemcsak egy kis időt kellemesen eltölthetnek, hanem esetleg ügyes-bajos dolgaikban segítséget és tá-mogatást is nyerhetnek.

A vidékiek pártolásáról lévén szó, nem mulaszthatjuk el, hogy különösen fel ne említsük *Toldalagi Samu gr.* petrozsényi plebánost, aki mindjárt eleve sietett be-lépni a kör alapító tagjai közé s ez okból száz koronát már is beutalt a kör pénz-tárába. A plebános úr, a ki egyideig Gyulafehérvárnak is általánosan kedvelt lakója volt, ott a távolban is jól érzi, hogy a kath. kör minő nemes misszió megol-dására van hivatva ebben a városban. Jó érzésének tettel adott kifejezést.

Vajha az ő nemes példáját még sokan követnék azok közül is, akik közelsé-güknél fogva talán sokkal jobban érezhe-tik, hogy ezt a kört nemes faladatában támogatni egyike a legszebb erkölcsi kö-telességeknél.

Abban a reményben adjuk ezeket a dolgokat kedves vidéki olvasóinknak is tudtára, hogy sietni fognak tehetségükhöz képest ezen egyetlen erdélyrészi kath. kör felvirágzásához hozzájárulni. Hi-szen az áldozat nagyon csekély.

Rendes tag évi tizenkét, pártoló tag évi hat koronát fizet. Jobb anyagi helyzet-ben levő pártfogóink öt év alatt lefizethet-300 koronáival alapító tagok lehetnek.

Reméljük és hisszük, hogy kath. test-véreink támogatni fogják ezt a kört, mely-nek megalakítása elé az ellenségek olyan sok akadályt próbáltak gördíteni.

Mindennemű közzvetítésre, felvilágosi-tásra lapunk szerkesztősege is a legnagyobb készséggel vállalkozik.

— **Helyreigazítás.** A jó szándékú alkalni írónak boszantó réme: a s a j t ó h i b a, mult szá-munk tárcáiróját is csúlaj megtrefálta. A tárcá-utolsó hasábjának alulról számitott tizenhat-madik (ez is ominózus szám!) sorában ez van: „azillető s z e r é n y t e l e n s é g e t i t a k o z n i f o g” — holott ennek kellett volna lennie: „az illető ismert szerénysege tiltakozni fog”. Tárcáirónk a té-vedés olvasása után egészen kétségbeesett, úgy kellett megvizsgálnunk arra való hivatkozá-sal, hogy először is, aki bántva érezhetné ma-gát, nem veszi komolyan a dolgot, mert maga is újság-szerkesztő lévén, ismeri a sajtó bohókás démonjait, másodsor meg az egész tárcá hang-

jából a becsületes jöszándék annyira kiváló, hogy egyetlen olvasó sem akadt, aki rögtön ne a helyes szöveg szerint értette volna.

Mindezek mellett lapunk korrektora is (mert ilyenmel is rendelkezünk!) nyilvánosan bossánatot kér bollaásért s kéri a régi jó mondásoknak: „et bonus dormitat Homerus“ tekintetbe vételét.

— **Uj tanítónő képző.** Az erdélyi ág. hitvall. konzisztorium határozatából kifolyólag f. é. április 7-én nyílt meg az országban az első „Erdélyi szász tanítónőképző intézet Segesvárt“. Egyszerre két osztályt állítottak be, az elsőt és másodikat. A növendékek száma ez idő szerint 31. Mindezt egyszerű hír alakjában kellene közölnünk, de szegyet üt fejünkbe az a tény, hogy míg a magas kormány más helyeken a magyarság megerősítésére mindent elkövet, habár erre mindenütt szükség nincs is, addig Segesvárral mítsém törődik. Pedig tudjuk, hogy a segesvári magyarság körében már három év óta folyton történnek szervezkedések egy felsőbb fokú magyar tannyelvű közép iskola elnyeréséért, de a zaklatás, kérés, hírlapi cikkek süket fülekre találtak és találnak, mert hát — nem szabad a szász-ságot a maga paratlan magyar hazafiságában (?) bántani!! És ime. Míg a magyarság tervezget, addig az élelmes szász nép beállította a legnagyobb esendben tanítónőképzőjét. Az új tanítónőképzőbe az előadás nyelve lutheranus gimnáziumokéhoz hasonlóan — német lesz, a szellem, magától értetődik, a luth. iskolákhoz hasonlóan, belül szászos, külsőleg hazafias, a milyen hazafias szellemben szokták ők a reábi-zottakat nevelni. Mert hisz a főcél az, hogy a jelzett intézet végzett növendékei neveljenek a kis szász leányokból honleányokat, kik majdan az egri nők honszeretével versenyre kelnek. Míg ez azonban bekövetkezik, úgy gondoljuk, a a népdalnak van igazsága: „várhatás babám — elvárhatás“ — aligha lesz valamikor valami belőle!
tg.

— **Hálás köszönet.** A gyulafehérvári központi oltáregyesület szives volt a borbándi r. kath. templomot több esinos, isteni tiszteletre szánt ruhaneművel gazdagon megajándékozni. Ezek közt van egy fehér színű, ünnepi Casula a hozzá tartozó kehelyruhával; egy karing, Czinnern Natália kisasszony kézi munkája, csipkével, veres varrott betéttel; egy felső oltár-abrosz, csipkés, pirossal kivarruva; egy kremsziú aranyrojtú szegéllyel és virágokkal díszített selyem plus antependium, Majláth Ferenc püsp. uradalmi jöszágigazgató kedves nejenek kézi munkája; négy ministring és két veres minis-terruha, több corporale, purificatorium és váll-kendő. Megjegyzem, hogy most nagypéntekre kaptunk Muntván Mária borbándi születésű, de Gyulafehérvárt az igralmas nővérek zárdájában tartózkodó (habár gör. kath.) oltáregyleti tagunk-tól a szentségimádás alkalmával a Tabernakulum felé helyezett és trónost, mely selyemfűzőnyvel körülvéve és 9gyertyának való tartóval van ellátva, mihez a gyertyákat is életében mindig ugyan ő adná, jöllehet kenyerét csak szolgálattal szerzi. Midőn ezen kegyes adományok-ert a magam és hitközségem, főleg oltáregyes-ületünk nevében is itt a nyilvános téren a nagylelkű, sok áldozatot és lankadatlan buzgal-mat kifejtő főoltáregyesületnek legelhálasabb szív-vel köszönetet nyilvánítani szerencsém van: az egyes tárgyak szépségének dicsérete helyett, mert arra eléggé képes nem vagyok, csak buzgó-mánkban kérjük az ég bőséges áldását a test-ter egyesület minden tagjának s főleg azoknak üdvös munkásságára, a kiknek tevékeny közre-működése folytán ily szép és gazdag ajándékokban részesülhettünk. Isten fizesse meg ezerszeresen

úgy itt e földön, mint pedig az örökkévalóság-ban és segítse, hogy Isten dicsőségére és saját érdemük gyarapítására még sok jót tehesse nek a közügy érdekében.

Borbándon, 1904. április 12.

Butyka Sándor
plebános.

— **Hálanyilvánítás.** A gyulafehérvári közp. Oltáregyesület a szovátai templomnak egy gyö-nyörű fehér miseruhát hozzávalókkal, egy könyv-állványt, két miniszter-szoknyát gellérral, négy miniszter-inget, egy nagyszerű miseinget és négy szép oltárabroszt küldött. Legkedvesebb kötele-séget teljesít a szovátai fiók oltáregylet igaz-gatósága, midőn a valóban értékes tárgyakért hálás köszönetet mond úgy az oltáregylet fáradhatatlan buzgóságú igazgatójának, mint az Isten háza iránt lelkesülő mindazon jötevőknek, a kik akár anyagi áldozatukkal, akár munkával lehetővé tettek, hogy templomunk ily nagyszerű ajándékban részesülhessen. A szentségi Jézus fizessen meg érte.
Gazda, igazgató.

— **Szent Gergely pápa** és a gregorian ének ezerháromszázéves jubileuma alkalmából a k. e-sz-t el-neki Sz. Ferenc-rendi papnövendékek önképzőköre f. hó 11-én ünnepi szent mise után a következő műsoros szépen sikerült ünnepet tartotta: 1. Ima Kreutzertől, előadja az ifjúság zenekara. 2. Elnöki megnyitó, tartja fr. Károly. 3. Az egyház, Pál A.-tól, szavalja fr. Felix. 4. Pie aspiracioni duetto, P. Lanciano-i K.-tól, éneklék: Chrys. Péter és Callist, harmoni-um kíséri fr. Romuald. 5. Ünnepi beszéd, tartja fr. Romuald. 6. Iste confessor, gregorian dal-lam, előadja az énekkar. 7. Felolvasást tart fr. Chrys. Péter. 8. Az egyház élete, Kemenes F.-tól, szavalja fr. Modeszt. 9. Rex regum, előadja az énekkar. 10. Bezáró, tartja fr. Károly. 11. Ünnepi induló Dományfoly-tól, előadja az ifjúság zenekara.

— **Országos nemzeti zárandoklat Lourdesbe.** A Boldogságos Szűz Szeplőtelen Fogantatásáról szóló hittétel ötvenedik évfordulója alkalmával, a Szeplőtelen Fogantatásról elnevezett budai Mária Congregatio, a bibornok Hercegpri-más érsek Úr Ö Eminenciájának fővédnöksége alatt és főpásztori áldásával f. évi augusztus 21-én országos nemzeti zárandoklatot indít Lourdesba, melyen az ország minden katolikusa résztvehet, ha ebbeli szándékát legkésőbb augusztus 5-ig főtiszt. Thym Adolf congregatioi praeses és a budai katolikus kör főtítkárnál bejelenti és a részvételi föltételeknek szabályszerűen megfelel. Részletes program ugyanott kapható. Az egész út 14 napot vesz igénybe és kerül az I. oszt. 480, a II. oszt. 375, a III. oszt. 215, koronába 8 napi ellátással. Olyan III. oszt. úta-sok, kik ellátást nem kívánnak, csak 185 koronát fizetnek. A kath. közönség, különösen a Mária-társulati tagok fölkértenek, hogy a zárán-doklatnak minél szélesebb körben való terjesz-tése által a jó ügynek hasznára váljanak és így közvetve hozzá járuljanak ahhoz, hogy a Bold. Szűz grottájánál a magyarok tekintélyes szám-ban megjelenjenek az Ő nagyobb dicsőségére. A rendezőség nevében: Fieder Henrik a Szent Imre kollegium prefectusa, Thym Adolf a budai kath. kör titkára, Dr. Sebők Imre förealiskolai hittanár.

— **Haladunk a korral.** Alig néhány éve, hogy megindult az egész országban a mozgalom, minden ház végeihez, elejéhez és kertjébe lu-gas-zölöket ültetni, már is oly óriási tért hó-dított magának ezen eszme, hogy nincs oly rész hazánkban, hol tömegesen fel nem karolnák. Hát ez nem is csuda, mert nézzük meg például Fehértemplom városát, a hol alig van ház, melyet óriási törzsű lugas-zölő ne ékesítené, mely bőven ellátja az egész családot az érés kezdé-

tétől egész tél folyamán finom esemesegzőlök-kei, minden évben terem a legesekélyebb gon-dozás nélkül. Ezért igen melegen ajánljuk mai számunk hirdetési rovatában ábrán is bemutat-tott „Szőlőlugast ültessünk“ című hir-detésünket olvasóink becses figyelmébe. — Szí-nes fénynyomatu árjegyzékek mindenkinek, ki címét tudatja, ingyen és bérmentve küldetnek.

— **Gazdák, ha nagy terméshez akarnak jutni,** Mauthner-fele magvakat vessenek. Idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, Mauthner Ödön cs. és kir. udvari magkereskedése Buda-pesten, Rottenbiller-utca 33. mindenkinek in-gyeren megküldi. A kitűnően tisztított, legnagyobb esiraképességgel bíró, fajtiszta magvak árai ala-csonyak. Különösen fölemlítendő az impregnált takarmány répamagvak és a legnemesebb gab-nafélék dus választéka.

A szerkesztő üzenete.

G. titkár Kvár. A küldeményt köszönjük, de erre a számmra már későn érkezett. Jövrőre.

Nagy szent Gergely pápa emléke.

Róma, ápr. 12.

A nagy szent Gergely pápa halálának tizen-három százados évfordulójára tervezett ünne-pélyek e hó 8-án kezdődtek meg. Bár szent Gergely napja március 12-én van, az ünnepsé-gek mégis csak áprilisben kezdődtek, mivel a nagybőjtű időszak kevésbé alkalmas nagyobb szabású ünnepélyek megtartására. Hanem azért márc. 12-ike sem mult el nyom nélkül. Kora reggeltől késő estig igen sokan keresték fel szent Gergely régi templomát, melyben a szent mise alatt igazi, eredeti Cantus Gregorianust adott elő a benecsek énekkara. Este ugyancsak gre-gorian vespervas után P. Janssens, az „universal-genie“ lépett a szószékre s még az olaszoknál is szokatlan szóközi erővel kérdezte meg a római néptől, hogy mit mondána nagy szent Gergely pápa, ha most sirjából kikelve látná utódjait egy fényes fogságban raboskodni?!

Most a husvéti ünnepek után nemcsak Róma ünnepel, hanem ünnepel az egész keresztény egyház. Újabb és újabb zárandokcsoportok ér-keznek Rómába, közöttük magyarok is, s a szent Péter téren igen sokan könybelábadt szemekkel rebesgetik ajkaikon: „Laetatus sum in his quae dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus“.

A római intézetek növendékei már a nagy-bőjt folyamán megkezdették az előkészítő pró-bákat, mivel a szent Atya óhaja szerint ők éne-keltek április 11-én a szent Péter templomban az ünnepélyes szent mise alatt, melyet a pápa celebrált. Érezték ők, hogy lesz még egyszer ünnep a világon, s igyekeztek is minden erejük-ből, hogy az ünnep sikerüljön.

Az ünnepélyek méltó megnyitása volt az a hitvallás, melyet az ez idő szerint Rómában élő angolok és az ez alkalomra Rómába zárando-kolt angol kiküldöttek a katolikus angolok nevében tettek. Az ünnepélyes hitvallás főnséget csak emelte volna az a körülmény, ha az egész angol nemzet nevében történhetett volna, hisz' Nagy szent Gergely az egész angol nemzetnek küldött hittérítőket és az egész angol nemzet az ő fáradozása folytán vette fel a keresztény-séget. Hanem itt is, mint oly sok más helyen az emberi szenvedély, inkább kívánta saját ki-elégítését, mint az igaz hit boldogságát, s azért — adott ő maga önmagának hitet.

Az ünnepélyes konfesszió d. u. 6 órakor kezdődött. Miután az összegyűlt angolok szent Gergely sirjánál imádkoztak, körmenetben szent Péter sirjához vonultak, a hol angol nyelven egyházi éneket énekeltek. Erre a római kolle-giumok növendékei énekeltek gregorian mód

szert Szent Gergelynek „Alma cohors una . . .” kezdetű himnuszát.

A himnusz után az angolok szent Péter előtt térden állva mondták el a tridentis hitvallási formulát, a melyre egy rövid beszéd következett. A beszéd után az énekar énekelte a Credot, s ezzel az ünnepély véget ért.

Kilencedikén és tizedikén a különböző zárandók csoportok látogatták szent Gergely sírját, hallgatták szent misét és szent beszédeket, s Rómának többi részeit is igyekeztek megnezní.

Tizenegyedikén reggel már 5 órakor élénk sűrűségforrás volt a szent Péter téren. A rend fenntartására kivonult egy pár század olasz katona, s kettős sorfalat húzva a szent Péter téren örködött Árgus szemekkel, hogy senki ember fia jegy nélkül be ne jusson. Valóban dicsegetes gonddal örködik ilyen alkalmakkor az olasz kormány, mert bizony 50—60 ezer ember között pusztá szóval rendet tartani bajos dolog volna.

8 órakor a svájci gárda is levonul a szent Péter templomának első csarnokába, melynek két oldalán a két keresztény császárnak Nagy Constantinnak és Nagy Károlynak lovas szobra hirdeti a világnak, hogy az egyházzal és az egyházzal küzdeni nem megalázó, sőt ellenkezőleg megdicsőítő feladat.

A svájci gárda újból megvizsgálja a jegyeket, s azok boldog tulajdonosait a kijelölt helyre igazítja. Ha ugyanis a szent Péter templomában ad fogadást a szent Atya, akkor már jó előre folyosót készítenek a főhajó közepén. Jobbról és balról és ha szükség van a mellékhajókban is kisebb területeket bekerítenek (egyét 500—1000 ember számára), ezeket megjelölik az ABC betűvel s így minden hely számára nyomtatnak 500 vagy 1000 jegyet úgy a mint a szükség kívánja.

Ha aztán jönnek zárandokok vagy rómaiak, csak mutatják a jegyet és a gárda azonnal útbaigazítja őket. Hogy pedig senkinek se legyen a hely miatt panasz, a szent Atya körülvéti magát, ha a mellékhajókban is vannak zárandokok.

A tömeg néha-néha nyugtalan lesz. Ha egyik vagy másik követ érkezik, azt mindjárt neves testőrök kísérik a követek számára felállított tribünhöz. Ugyiszintén az előkelőbb, magasabb egyházi méltóságokat is. Ilyenkor minden szem feléjük fordul s megindul a kérdezősködés, tudakozódás, míg a kíváncsiság kielégítve nincs.

Ilyen általános mozgás és zavaró jelenet között néha-néha az irtalmas nővérek fehér ruhája is feltűnik. Egy elájult hölgyet vezetnek a sekrestye közelében levő gyógyszerháza. Ehhez azonban csak kerülő útkon lehet jutni, s így a jó nőnek akaratlanul is kényszerítve vannak, hogy betegjük számára az egész közönség részvétét, saját számukra pedig néhány elismerő gondolatot kinyerjenek.

Az előbbi jelenetet még igen szépen kiegészíti a sok hívó katolikus és szerzetes esendes imája. Alig tudtam elképzelni, hogy ilyen nagy tömeg között, hol minden pillanatban más és más jelenet vonja magára a figyelmet, még áhitatosan imádkozni is lehessen. És tény, hogy már többször láttam igen előkelő férfiakat és nőket, szerzetes és világi papokat, kik kissé hátrább vonulva oly bensőséggel imádkozták a szent olvasót, mintha mi sem történnék körülöttük. Imádkozták a szent Atyáért . . .

A 11-iki ünnepélyes alkalommal még egy különös jelenetnek voltunk tanúi. 8 órakor már tele volt az előcsarnok kispapokkal. Mindegyiken egy karing s kezében egy füzet, melyben a psalmusokon kívül a szent mise énekes részei foglaltatnak. Fel kilencor történt a bevonulás. A

germanicum hungaricum növendékei valóságos furorét keltették rítkó piros ruhájukkal. Az idegenek bámulva nézték a fiatal biborosokat, míg aztán egyik-másik jólelkű szemszéd ki nem ábrándította őket. Az egyik vidéki olasz egész hangosan is kifejezte bámulatát „veramente c'è da meravigliarsi!” (Valóban itt van a min csodálkozunk!)

1/210-kor érkezett meg a szent Atya. A kar az ősrégi gregorian énekmod szerint énekelte a Tertiat, még pedig felváltva az egyik verset az ugynevezett „schola cantorum”, a másikat a kar. Van valami menyei abban a Gregorianus énekben! Sokat gondolkoztam azon, hogyan lehetett egyszerűen felhagyni, sőt rosszabbal fölcserélni azt? Sajnos, csak igaz marad a közmondás „video meliora proboque, deteriora sequor.” Most azonban az isteni Gondviselés ismét küldött egy ferfit, a ki igazán praktikus érzékkel megálvva igazi vasakarattal fogja keresztül vinni az elődeitől megkezdett munkát. Praktikus érzékének minden egyes „motu proprio”-ja esalhatatlan jelét adta. Eddig 3 jelent meg, a legutolsó az egyházzog kódifikálásáról.

Vasakarattal eléggé bizonyítja az a tény, hogy a rómaiak már is elneveztek „V. Sixtusnak második kiadásban.”

Koronázatásakor külön jegyekeken adatta a közönség tudtára, hogy az eljen kiáltások meg tapsoknak nem híve. Ma csak fehér kendők lobogtak minden kézben, s míg főt a loggion kúrtósók fújták az „Ecce sacerdos magnus”, addig ő áldást osztva a hívők ezreire, a trónushoz érkezett, a hol azonnal intonálta az anti-phonát.

A tertia végeztével a szentmise kezdődött. Azt hiszem, hogy kevés oly jelenetnek lehet az ember tanuja, mint a milyen a mai szentmise alatt lejátszódott. Nem említem azt a meghatótságot és örömet, melyet érez az ember, midőn a szent Atya ajakáról hallja: „Pax vobis” és 1500 ajak felel rá: „Et cum spiritu tuo”, sem arra nem hivatkozom, a midőn az Úr Jézus helytartója szép esengő hangon: énekli Gloria in excelsis Deo, s ugyanevak 1500 kispap egy szívvél, egy szájjal folytatja tovább: „et in terra pax hominibus bonae voluntatis”, s azt sem említem, midőn a Credo alatt egy protestáns pap ünnepélyes hitvallással visszatér a kath. egyház kebelébe: hanem, midőn az átváltás alatt fent a kupolában megcsendült a kúrtósók zenéje, akkor igen-igen sok szem örmöknybe lábadt! Azt a zenét s azt a pillanatot bajosan fogja elfeledni az a 40—50 ezer ember, a ki a mai nagy ünnepélyen jelen volt.

A szent misénél némesak az ének volt régi, hanem a szertartások is. Az epistolát egyik presbíter görögül is felolvasta. A communicio előtt pedig a cardinál-diákon a szent vért mégegyszer az egész népnek imádás végett fölmutatta, még pedig úgy, hogy egészen körbe fordult vele.

Szentmise után a szent Atya újra trónjához vonult, a hol a miseruhákat pluvialeval esrelte föl, s a jelenvolt püspökök és biborosok hosszú sorát követve, kendők lobogtatása között áldást osztva távozott.

A sexta-énekesek egy pár figurális éneket adtak elő. Őket Perosi dirigálta. Az introitust, tractust, offertoriumot és communiciót a benedictinusok énekeltek P. Janssens vezetése alatt, a Gloriát, Credot, Sanctust és Agnus Deit meg a responsoriumokat a különböző intézetek növendékei, kiket Don Rella dirigált. Hisszük, hogy a mai Gregorian-ének meg a legsovénabb olasznak is megnyerte tetszését, mivel igen sokan arról panaszkodtak, hogy ezután az ő nagy (?) művészek (?) nem érvényesülhetnek.

Mi pedig boldogságunk érzetében ezzel az óhajjal távoztunk a szent Péter templomból: „Tartsd meg Isten szent Atyánkat, Krisztusnak helytartóját!” —r.—l.

K Ö Z G A Z D A S Á G.

A Trieszti Általános Biztosító-Társaság (Assicurazioni Generali) f. é. március hó 18-án tartott 72-ik közgyűlésén terjesztettek be az 1903. évi mérleget.

Az előttünk fekvő jelentésből látjuk, hogy az 1903. december 31-en érvényben volt életbiztosítási tőkeösszegek 656,787,581 korona és 31 fillert tettek ki és az év folyamán bevett díjak 28,731,705 korona 08 fillerre rugtak. Az életbiztosítási osztály díjtartaléka 14,002,386 korona 03 fillerral 174,192,235 korona 16 fillerre emelkedett.

A tűzbiztosítási ágban, beleértve a betöréses lopás elleni és tűkőr-üvegbiztosítást a díjbevétel 12,989,614,539 korona biztosítási összeg után 21,267,945 korona 70 fillert volt, miből 8,716,810 korona 37 fillert viszontbiztosításra fordított úgy, hogy a tiszta díjbevétel 12,560,135 korona 33 fillerre rugott, mely összegből 8,669,907 korona 26 fillert mint díjtartalék minden tehertől menten jövő évre vitetett át. A jövő években esedékesse való díjkötelezvények összege 86,523,237 korona 41 fillert.

A szállítványbiztosítási ágban a díjbevétel kitett 3,720,916 korona 60 fillert, mely a viszontbiztosítások levonása után 1,161,348 korona 49 fillerre rugott.

Károkkért a társaság 1903-ban 26,668,093 korona 31 fillert folyósított. Ehhez hozzáadva az előbbi években teljesített kárfizetéseket a társaság alapítása óta károk fejében 768,682,165 korona és 96 fillérnyi igen tekintélyes összeget fizetett ki.

A nyereség tartalékok közül, melyek összesen 235,050,036 korona 95 fillerre rugnak, különösen kiemelendők: az alapszabály szerinti nyereség tartalék, mely 5,250,000 koronát tesz ki, az értékpapírok árfolyamigadozására alakított tartalék, mely a 3,729,624 korona 17 fillert külön tartalékkal együtt 16,778,952 korona 01 fillerre emelkedett, továbbá felemlitendő a 160,000 koronára rugó kétes követelések tartaléka és a 378,042 korona 47 fillérnyi ingatlan tartalék. Ezeket kivül fennáll még egy 938,642 korona 47 fillert kitevő külön alap, melynek az a rendeltetése, hogy az életbiztosítási osztályban a kamatláb esetleges esökkenését kiegyenlítsen.

A társaság összes tartalékjai és alapjai, melyek első rangu értékekben vannak elhelyezve az idei áttalások folytán 208,632,918 korona 73 fillerről 227,329,923 korona 25 fillerre emelkedtek, melyek következőképen vannak elhelyezve:

1. Ingatlanok és jelzálog követelések	—	—	35,297,680 K. 66 f.
2. Életbiztosítási kötvényekre adott kölcsönök	—	—	19,464,641 „ 25 „
3. Letétmenyezett értékpapírokra adott kölcsönök	—	—	723,807 „ 13 „
4. Értékpapírok	—	—	157,833,474 „ 11 „
5. Tárcaváltók	—	—	1,008,628 „ 72 „
6. A részvényesek biztosított adólevelei	—	—	7,350,009 „ — „
7. Bankoknál levő rendelkezésre álló követelések, készpénz és az intézet követelése, a hittelezők követeléseinek levonásával	—	—	5,651,691 „ 38 „
összesen	—	—	227,329,923 K. 25 f.

Ezen értékekből 45 millió korona magyar értékekre esik.

Első Leánykiházásitási Egylet m. sz. Schwarz Armin elnöklésével tartott meg f. évi március 25-én ezen intézet negyvenedik közgyűlése. Az 1903-ik kezelési évre vonatkozó jelentés és zárszámadás a felmentvény megadása mellett egyhangulag tudomásul vétetnek. A jelentésben és mérlegben a következő figyelemre méltó adatok találhatók: Nászjutalék és visszafizetések címén 859,513 korona 29 fillert kifizetve, ezek között 95 árujutalékrész (59,550 koronával). Az új beiratkozások 14,854 részt, 3017 jutalékrésszel többlet eredményeztek

mint az előző évben. Díjakban 2.507.619 korona 49 fillér vételeztetett be, ami 221.754 kor. 56 fillérvényi emelkedést jelent. A kamat és bérjövődőlem 413.120 kor. 52 fillér, tehát 40.727 kor. 42 fillérral több volt, mint az előző 1902 évben. A díjtartalek 1.202.482 korona 99 fillérral növeltetett és most már 9.334.174 korona 85 fillérré emelkedett. A nászjutalek felemelési és a külön tartalékokra 116.206 korona 20 fillér esik, melyek most már 708.774 korona 60 fillérral rendelkeznek. A mult esztendőben létesített árfolyam különbözeti tartalékokhoz 15.000 korona esafoltatott, mely ezzel 65.000 koronára rüg. A hivatalnoki nyugdíjalap javára 5000 korona megszavaztatik, mely nyugdíjalap immár 140.483 korona 02 fillérvényi összeget ért el. A mérleg végösszege gyanánt 10.520.392 kor. 67 fillér mutatkozik, mely végösszeg takarékbetétekben, állampapirokban és egyéb elsőrendű értékpapirokban, valamint kiváló saját épületekben fedezetet leli. A jegyzőkönyv hitelesítésével Blazek I. Antal és Löbl Izidor urak bizáltak meg. A felügyelő-bizottságba újra: Dr. Alexander Bernát, dr. Simonyi Zsigmond, Héger József, Wertheimer Albert és Seifensieder József urak választattak meg. Miután a közgyűlés dr. Murányi Ernő tag indítványára Schwarz Armin elnöknek, az összegyűjtőbizottságnak és Konh Arnold vezérigazgatóknak egyhangulag köszönetet és elismerést szavazott, a közgyűlés véget ért. A „D” osztálynak folyó évi március 22-én megejtett VIII. kisorsolás alkalmából az alábbi alapkönyvszámok soroltattak ki, minek folytán a nevezett tagoknak egy-egy 1000 koronára szóló díjmentes nyereségykötvény kiszolgáltattott. 1839 alapkönyvszám Spitz Fülöpné Budapest, 69113 alapkönyvszám Herschkovits Gyula Budapest, 1020 alapkönyvszám Schweiger Lajos Kúmfőlegyháza, 4245 alapkönyvszám Tuna Adolf Zombor, 5279 alapkönyvszám Levy Raf. Abraham Zenika, 6709 alapkönyvszám Seres Imre Sarkad, 59790 alapkönyvszám dr. Spitzer Adolf Erdévik, 70343 alapkönyvszám Czégeni József Kolozsvár.

Pályázat.

A székeludvarhelyi r. k. kántortanítói állás megüresedvén, ennek betöltése végett pályázatot hirdetek. Az emlitet, állásnak jövedelmei a következők: 1., kepeből: évi 1000—1200 korona pénzben 2., a stólaból: 3—400 korona, 3., az erdélyi r. k. iskolái alpból: 126 kor., 4., a városi tanácstól: 240 kor., 5., a gimnáziumi egyházi ének tanításért: 176. kor., 6., a templom pénztárából: 32. kor., nyugdíj és korpótlék jogosultság az államtól. Ezekon kívül: három szoba, konyha és pincéből álló lakás, mellette egy kis gyümölcsös és veteményes kert. A megválasztandónak kötelességei lesznek: a kántortani teendők végzése, a leánynevelőben heti 3 óra, az iparos iskolában heti 4 óra tanítás és a gimnáziumban heti 2 órában az egyháznak tanítása.

Az érdeklődők pályázati kérvényei-

ket, kntanítói oklevéllel, keresztlevéllel és működési bizonyítványokkal felszerelve, ápril. hó 26-ig, az alóli lerkészi hivatalhoz küldjék be.

Az énekpróba f. évi május hó 1-én a d. e. 9 órakor tartandó istenitiszteet-alkalmával fog megtartatni.

Az állás, a főpásztori kinevezés után azonnal elfoglalandó.

Székeludvarhely, 1904. ápril hó 5-én.
Róm. kath. Lerkészi Hivatal.

SZŐLŐLUGAST

ültessünk minden ház mellé és kertjeinkben föld- és homoktalajon.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár kuszó természetű) mert nagyobb része ha meg-nó is, termést nem hoz, ezért sokan nem értek el eredményt eddig, — hol lugsznak alkalmas fajokat ültettek, azok bőven ellátják házukat az egész szőlőérés idején a legkitünőbb muskataly és más édes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megterem s nincsen oly ház, melynek fala mellett a legesélyesebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a legremekbbs disze, anélkül, hogy legkevesebb helyet is elfoglalna az egyébre használható részekből. Ez a legháladosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetésére vonatkozó, színes fénynyomatu katalogus bárkinek ingyen és bérmentve küldetik meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja. Czim: Érmeleki első szőlőoltványtelep Nagy-Kágya, Székelyhíd, u. p.

Lehetővé teszi, hogy a szobák mázolás alatt is használtassanak, mivel a kellemetlen szag és lassú, ragadós száradás, mely olajfestékeknek és az olajlaknak sajátja — elkerültek. E mellett használata olyan egyszerű, hogy kiki maga végezheti a mázolást. A palló nedves tárgyval feltörölhető, anélkül, hogy elvesztené fényét. Meg kell különböztetni

színezett szobapalló fénymáz, sárgásbarnát és mahagonibarnát, mely akárcsak az olajfesték födi be a pallót s egyúttal fényt is ad. Ezért egyaránt alkalmazható régi és új pallóra. Teljesen beföd minden foltot, korábbi mázolást, stb. van azután

tiszta fénymáz (színezetlen)

új pallóra és parkettra: mely csupán fényt ad. Különösen parkettra és olajfestékekkel már bemázolt egész új pallóra való. Csak fényt ad, emélfogva nem födi el a famustrát.

Postacsomag, körülbelül 35 négyzetméter (2 közép-nagyságú szobára való) 5 frt. 90 kr. vagy 9¹/₂ marka.

A közvetlen megrendelések minden városban, ahol raktáron vannak ide küldendők. — Minta mázolások és prospektusok ingyen és bérmentve küldetnek. A bevásárlásnál tessék jól vigyázni a cegre s a gyári jegyre, mivel ezt a **több mint 35 éve létező gyártmányt sok felé utánozzák** és hamisítják, rossz és gyakran a célnak meg nem felelő minőségben hozzák forgalomba.

Cristoph Ferenc
a valódi szobapalló fénylakk feitalálója
és egyedüli gyártója.

== FÓRAKTAR: ==
DAHINTEN VIKTOR
vaskereskedésében GYULAFEHÉRVÁRT

Triesti általános biztosító társaság (ASSICURAZIONI GENERALI)

Budapest, V., Dorottya-utca 10 szám.

A „Közgazdaság” rovatban közöljük a TRIESTI ÁLTALANOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG a legnagyobb, leggazdagabb és legrégebb biztosító intézetünk

mérlegének főbb számadatait.

Teljes mérleggel a társaság mindenkinek, a ki e czéltól hozzá fordul a legnagyobb készséggel szolgál. Az intézet elfogad: élet-, tűz-, szállítmány-, üveg, betöréss-lopás- és harang-törés és repedés elleni biztosításokat. Közvetít továbbá: jégbiztosításokat a „Magyar jég és vízszint-biztosító r.-t.”, valamint baleset elleni biztosításokat az „Első o. általános baleset ellen biztosító társaság” számára.

(A gyulafehérvári főügynökség) **Deutsch Adolf.**

PÉNZ

MELLER LAJOS és TÁRSAI bankbizomány BUDAPEST, VI., DAVID-UTCZA 15. ● (Törvényszékelig bejegyzett cég.) ● (Válasz bélyeg.)

4°-OS

törlesztéses kölcsönöket

nyújtunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a földbirtok és ingatlan ³/₄ értékeig I. és II. helyre 15—65 évig terjedő időtartamra.

Személyhiteit! papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre gyorsan és diszcreten. **BANK- ÉS MAGÁNADÓSSÁGOK CONVERTÁLÁSA.**

Ertesítés.

Az alólirott nál (Kecskemét, XI. ker., 223. sz.) kapható Kozárv Gyula

„Descartes és szt. Tamás“

című hírneves munkája, mely a „Bölcs. Folyóirat“ pályázatán pályadíjat nyert, a m. k., tudományegyetem hittani kara pedig a Horváth-féle díjjal jutalmazta.

A terjedelmes és csinos kiállítású művet néhány napig míg csekély készletem tarti leszállított áron 2 K. 20 fillérért küldeni kész vagyok.

Kecskemét, 1904. márc. hó.

Kontz János.

Jegyzet: Szetküldés csakis postautánvétellel.

A kinek

eladó **birtoka** van, vagy a ki **birtokot** venni szándékozik, vagy ha eladásra szánt

könyvtára, irodalmi műve, zene eszköze, festménye, régi könyve, olajfestésű képje, szobra,

fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más eszköze

van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**-ben, mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében igen nagy számban forog közkezen.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, göres és más ideges állapotban szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabd. Hattuy gyógyszerter által Majna Frankfurt.

Hirdetések jutányos árban felvételnek e lap kiadóhivatalában.

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tisztí-örvös-fele

FÜLOLAJ

gyógyít időszkas süketséget, fulfájást, ful- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvege 2 frt a

Dr. ROTCSHNEK EMIL
gyógyszertárában. DEBRECZEN.

ANGSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, györi és kassai székesegyházak orgona-építője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapított 1867.

Két arany, egy ezüst és egy nagy milleniumi éremmel kitüntetve

Ajánljuk kitünö hangu és erős szerkezetü **crescendo orgonáinkat**. — Különösen a legújabb **légnymatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkívül könnyü játékmód és regisztrálás mellett még azon nagy előnnyel is bírnak, hogy a **templom nedvessége** nincs befolyással reájuk.

Legjobban bizonyítja műveink jóságát, hogy üzleletünkben 450-nél több **uj orgona** mű került ki.

Raktáron kitünö hangu **harmoniumok** minden **nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindennemü **javitásokat, hangolásokat és átépítéseket** olesön elvállalunk.

Árjegyzéket kívánatra ingyen küldünk.

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosán kitüntetve.

TEMLOM FESTÉS.

Első országos műfestészeti és iparművészeti intézet Alapított 1887-ben

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak bíboros hercegprimás úr ö eminenciája 67.898. szám alatt és Tolna Festetich Tassilo gróf úr ö nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ö nagyméltósága Császka Gy. kalocsai érsek úr nagyelkü áldozatkészsége folytán olaszországi műfestők és műmárványozóktól nyertem

Templomfestés stilszerint, gipsz-márvány (stucco), kereszték aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése művészi kivitelben bámulatos olesön.** Szegőnyebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Olajba oltárkép	magas centm.	50	70	90	100	125	160	180	220
	korona	25.—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságu arkép, mert örök becse van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, nev- és születesnap, vagy egyebb alkalmi és ünnepi ajándekul szolgál. — Ezeket az arképeket bármilyen beküldött fenykép után a legfinomabl. kivitelben készítem e

Nagysága	25×32	35×45	55×65	65×80	75×110	85×125	100×150
	18	25	40	55	95	120	180

Poichromozott fa-szobrok,	magas centm.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
aranyozott széllel	korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—